

Oordelen vanuit een Bijbels perspectief

Een juist oordeel

Vaak hoor je zeggen: je mag niet oordelen. Maar is dat juist?

Graag wil ik met jullie samen kijken wat de Bijbel over oordelen zegt.

Dit is best een spannend onderwerp, omdat het ook vaak over mensen gaat. Een oordeel vellen over iemand klinkt als iemand veroordelen. Maar is dat juist? Als ik een oordeel over iemand heb, heb ik die persoon daarmee veroordeeld?

Je ziet bijvoorbeeld een vrouw voor je die veel rimpels op haar gezicht heeft, ze heeft grijze haren, een bril op en een gehoorapparaat. Wat is dan jouw oordeel? “Ik zie hier een oude vrouw.” Heb je haar hiermee veroordeeld? Nee, jouw oordeel komt uit de conclusie dat de vrouw die voor je staat, een oude vrouw is. Daar is niets verkeerd mee en je hebt haar daarmee niet veroordeeld. Je hebt juist geoordeeld door de conclusie te trekken dat deze vrouw een oude vrouw is.

Een Bijbels voorbeeld vinden we in **Luk. 7:43**. Daarin lezen we dat Jezus aan Simon vertelt over een zekere schuldeiser die twee schuldenaars had: de één vijfhonderd penningen en de ander vijftig. Jezus vraagt Simon: “Wie heeft de schuldeiser meer lief?” En hij antwoordde: “Diegene die het meeste kwijtgescholden is.” En daarop antwoordde Jezus: “U hebt juist geoordeeld.” Dit is een vergelijkbaar voorbeeld als dat van de oude vrouw en ik kom hier later op terug.

Oordelen is anders dan veroordelen. Oordelen is het waarnemen en daaruit een conclusie trekken. Veroordelen gaat verder, dieper dan observatie alleen. Oordelen en veroordelen liggen dicht bij elkaar en zijn daarom vaak verwarrend. Vaak vloeien ze ook in elkaar over. We zien in de Bijbel dat het vaak samen genoemd wordt. Veroordelen, daar worden we voor gewaarschuwd dit niet te doen. God is rechtvaardig en Hij is de Rechter die oordeelt en veroordeelt. Wij zijn geen rechter en hebben het recht niet te veroordelen. Het is aan God te veroordelen. Ik ga hier nu niet verder op in. Dat is een andere studie en het zou te veel afwijken van ons onderwerp over Oordelen alleen.

Terug naar de vraag: mogen we oordelen?

Daar wil ik graag wat dieper op ingaan, omdat dit niet zomaar met ja of nee te beantwoorden is. Het bekendste Bijbelgedeelte over oordelen – en vaak verkeerd aangehaald – is te vinden in **Mattheüs 7**. Laten we hier eens wat nader op inzoomen.

Een verkeerd oordeel (Matt. 7:1-5)

“Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt; want met het oordeel waarmee u oordeelt, zult u zelf geoordeeld worden; en met welke maat u meet, zal er bij u ook gemeten worden. Waarom ziet u wel de splinter in het oog van uw broeder, maar merkt u de balk in uw eigen oog niet op? Of hoe zult u tegen uw broeder zeggen: Laat toe dat ik de splinter uit uw oog haal; en zie, er is een balk in uw eigen oog? Huichelaar, haal eerst de balk uit uw oog en dan zult u goed kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder te halen.

6 - Geef het heilige niet aan de honden, en werp uw parels niet voor de zwijnen, opdat die ze niet op enig moment met hun poten vertrappen, zich omkeren en u verscheuren.”

Nadat Jezus in het vorige hoofdstuk (Matt. 6) waarschuwt voor persoonlijke verleidingen, gaat Hij hier meer in op de verleidingen tussen de mensen onderling. Jezus waarschuwt hier in vers 1-5 voor ongepast oordelen, waar eigenlijk een veroordeling in schuilt. In de eerste vijf verzen gaat het oordeel niet over het uiterlijke, wat dus duidelijk is, maar over het innerlijke. Het betreft hier het waken voor de geest van kritiek in onszelf. Het is niet juist om kwade motieven bij een ander te veronderstellen die niet duidelijk zijn. Deze verkeerde geest van oordelen blijkt uit de verkeerde dingen die we bij anderen menen waar te nemen, terwijl we blind zijn voor onze eigen – soms veel grotere – fouten. Het splintertje in het oog van onze broeder of zuster wordt uitvergroot, terwijl de balk in ons eigen oog wordt weggecijferd. Niet oordelen over iemand anders' zonden, terwijl we in dezelfde zonde leven. Daar gaat het over in deze vijf verzen. In deze vorm van oordelen zit een veroordeling. Het afschrijven van mensen. Deze manier van oordelen is niet juist. Daarvoor waarschuwt de Heere Jezus ons. Huichelachtig oordelen is oordelen zonder zelfoordeel. Het is oordelen waar al een veroordeling in zit.

In **vers 6** lijkt het dat de Heere Jezus een ander onderwerp aansnijdt, maar dat is niet zo. Er is een verband.

In de eerste vijf verzen in Mattheüs 7 waarschuwt Jezus ervoor dat we over onze medebroeders en -zusters niet mogen oordelen over de motieven van het hart, omdat die voor ons verborgen zijn.

In vers 6 gaat de Heere verder over het oordelen. Het gaat hier in het bijzonder om het oordelen van mensen die zich wel als christenen voordoen, maar in hun woorden en daden laten zien dat zij de kostbare dingen van de Heere verachten. Zij treden deze heilige gaven met voeten en maken er spot van. Uitdrukkelijk maakt Jezus hiermee duidelijk dat we hierover wel moeten oordelen. Verderop gaan we er wat dieper op in.

Met “honden” en “varkens” worden in de Bijbel, in figuurlijke zin, mensen bedoeld die geen waarde hechten aan Gods waarheid of ervan afwijken. Over zulke mensen moeten we duidelijk en scherp oordelen. We mogen hun niets geven wat God speciaal voor Zijn volk bedoeld heeft en wat kostbaar is, want zij zullen dat niet alleen verachten en vertrappen, maar ook ons erin meenemen (vergelijk 2 Petrus 2:22). Daarom slaan “honden” en “varkens” niet op de zondaars in het algemeen. En ook bedoelen “het heilige” en de “parels” hier niet het evangelie. Het evangelie is juist voor alle mensen bedoeld, ook voor de grootste zondaars – dus ook voor de zwijnen onder de zondaars.

Een oordeel zonder kennis

Velen denken, bij het lezen van dit Schriftgedeelte uit Mattheüs, dat je niet mag oordelen. Eigenlijk vel je dan een oordeel over dit Schriftgedeelte zonder de volledige informatie te weten. Ook met het lezen en bestuderen van de Bijbel is het belangrijk te verstaan wat precies bedoeld wordt en in welke context het geschreven is. Het is belangrijk dat je over voldoende informatie beschikt voordat je oordeelt.

Als ik even terugkom op die oude vrouw van zonet: als we zouden zeggen dat ze ook slechtiend is, omdat ze een bril draagt, dan is dat een verkeerd oordeel. Wij hebben nog niet genoeg informatie om al te oordelen dat ze slechtiend is. Afgaan op de bril alleen is niet voldoende. Oordelen dat deze vrouw slechtiend is, is dus fout.

In Johannes 8 lezen we over de overspelige vrouw en alle Farizeeën en Schriftgeleerden die afgedropen zijn, en waar Jezus dan zegt: *“Ook Ik veroordeel je niet.”* Daarop ontstaat later een discussie met Jezus en de Farizeeën, omdat Jezus spreekt over dat Hij het Licht van de wereld is. De Farizeeën zeggen dan tegen Hem: *“U getuigt van Uzelf, Uw getuigenis is niet waar.”*

Jezus zegt dan (Johannes 8:15-16): *“U oordeelt naar het vlees, Ik oordeel niemand. En als Ik al oordeel, Mijn oordeel is waar, want Ik ben niet alleen, maar Ik en de Vader, Die Mij gezonden heeft.”*

Jezus zegt hier dat de Farizeeën naar het vlees oordelen. Dat is een voorbeeld van een onrechtvaardig oordeel met te weinig kennis. Deze vorm van oordelen is niet juist.

Een ander voorbeeld zien we in **Joh. 7:10-24**.

Jezus wordt aangevallen door de wetsdienaars en de Farizeeën. Hij wordt aangevallen op Zijn prediking en ze zeggen zelfs dat Jezus bezeten zou zijn door demonen. Hij zegt dan in vers 24: *“Oordeel niet naar wat voor ogen is, maar vel een rechtvaardig oordeel.”* Hier zien we dus al dat Jezus niet van ons verlangd om helemaal geen oordeel te hebben. We moeten zelfs oordelen, maar dan wel rechtvaardig. Om rechtvaardig te oordelen is onderwijs nodig, en de Farizeeën wilden dat onderwijs niet aannemen. Zij redeneerden alleen volgens de wet. Eigenlijk oordeelden ze met oogkleppen op en niet met open vizier. Wij moeten waken niet eenzijdig en snel al conclusies te trekken en daaruit een oordeel te vellen. Zorg dat je voldoende informatie hebt voordat je een oordeel uitspreekt. Ook moeten we rechtvaardig zijn in ons oordeel. Het moet onderbouwd zijn en niet uit verkeerde motieven voortkomen, zoals we hier bij de wetsdienaars en Farizeeën zien.

Een gerechtvaardigd oordeel

Terug naar **Luk. 7:43** waarin Jezus zegt: *“U hebt juist geoordeeld.”*

Mogen we hieruit opmaken dat oordelen geoorloofd is?

Ja, dat mag zeker.

Sterker nog: het moet. Dat zien we verderop.

Op andere plaatsen in de Bijbel treffen we soortgelijke oordelen aan, zoals we in het begin in Lukas 7 gezien hebben.

In Handelingen 15 lees je dat de apostelen en de oudsten te Jeruzalem samengekomen zijn en het belang van de niet-Joodse bekeerden bespreken. In die bepaalde wet van Mozes stond namelijk dat, als je niet besneden was, je ook niet zalig kon worden. Jacobus en Petrus besluiten dan dat de niet-Joodse bekeerden, die in Jezus Christus geloofden, niet de volledige Mozaïsche wet (inclusief de besnijdenis) hoeven te volgen. Jakobus is van oordeel (vers 19) dat de volken niet in moeilijkheden moeten worden gebracht, omdat God een groot volk uit de volken tot Zijn volk wil maken, zonder dat zij daarvoor Jood hoeven te worden. Jacobus was het met Petrus eens dat ze de heidenen het niet lastig moesten maken met de rituele wetten. Hij begreep ook dat heidenchristenen contact met Jodenchristenen zouden hebben, die zich nog steeds aan de voorgeschreven regels hielden. Hier zien we een gerechtvaardigd oordeel.

In **Hand. 4:19** wordt ook over een gerechtvaardigd oordeel gesproken waarin Petrus en Johannes antwoorden: *“Oordeel zelf of het juist is in Gods ogen.”*

We lezen dan in Hand. 4 vanaf vers 1 dat, nadat Petrus en Johannes een kreupele (Hand. 3) hadden genezen, er ergernis ontstond en overleggingen van de priesters, de bevelhebber van de tempelwacht en de Sadduceeën. Maar omdat de man die genezen was nog bij Johannes en Petrus stond, konden ze niets ondernemen. Er ontstaat dan een discussie onderling waarin ze zich afvroegen: wat moeten we doen? Er werd toen besloten om Petrus en Johannes te bevelen niet meer te onderwijzen in Jezus' naam. De naam van Jezus mocht niet meer genoemd worden. En dan antwoorden Petrus en Johannes met: *“Oordeel zelf of het juist is in Gods ogen, meer naar u te luisteren dan naar God.”* Hier zien we niet een vingerwijzend oordeel, maar juist een oordeel dat rechtvaardig is.

Een oordeel als opdracht

In Joh.7 vers 24, zagen we al dat het een opdracht van Jezus is om te oordelen. En ook in vers 6 in Mattheüs 7, waarin we gezien hebben dat we de opdracht krijgen te oordelen over de christenen die de kostbaarheden van God verachten. Het feit dat Jezus ons op het hart drukt dat we onze parels niet voor de zwijnen of varkens moeten werpen, vereist immers een oordeel van onze kant. We moeten beoordelen of onderscheiden wie als 'varken' gezien moet worden!

In **Mattheüs 18** lezen we hierover:

Matt. 18:15-17: *“Maar als uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga naar hem toe en wijs hem terecht tussen u en hem alleen; als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen. Maar als hij niet naar u luistert, neem er dan nog een of twee met u mee, opdat in de mond van twee of drie getuigen elk woord vaststaat. Als hij niet naar hen luistert, zeg het dan tegen de gemeente. En als hij ook niet naar de gemeente luistert, laat hij dan voor u als de heiden en de tollenaar zijn.”*

Hoewel hier niet wordt gesproken over oordelen zelf, maken we eruit op dat het wel degelijk over oordelen gaat. Stel je bent bedrogen door een broeder. Dat is een conclusie die je hebt nadat die broeder tegen je gezondigd heeft. Dan ben je van oordeel dat hij verkeerd tegen je gehandeld heeft, en Jezus geeft richtlijnen hoe we daarmee om moeten gaan. Je gaat naar die broeder toe en bespreekt de situatie. Is hij niet voor rede vatbaar, neem dan één of twee getuigen mee. Als dat ook niets opbrengt, zeg het tegen de gemeente. Enz.

Een andere tekst is vergelijkbaar, en dat zien we in de brief aan de **Hebreeën**. Daar lezen we in **hoofdstuk 3 de verzen 12-13** dat Paulus ons erop wijst om op elkaar toe te zien en elkaar te vermanen als een broeder of zuster verhard wordt en in zonde valt.

Als je van oordeel bent dat een broeder of zuster afvallig wordt, wijs hem of haar daarop, opdat hij of zij niet verloren gaat. Hier is een opdracht om op elkaar te letten en bij te sturen. Duidelijk is hier sprake van een oordeel vellen over iemands gedrag, met de opdracht elkaar dicht bij de Heere te houden.

Het is een opdracht om met elkaar met zachtmoedigheid en liefde om te gaan en te vermanen. Dit uitoefenen kan je niet zonder eerst te beoordelen of iemand afvallig is of niet.

In **Psalm 119:66** lezen we: *“Leer mij goed onderscheiden en kennen, want ik heb in Uw geboden geloofd.”* (HSV)

In een andere vertaling lezen we: *“Leer mij goed oordelen en onderscheiden, ik heb*

vertrouwen in Uw geboden.” (NBV21)

Het is noodzakelijk inzicht te hebben wie zich houden aan Gods geboden en wie niet. Daarin moeten we oordelen om het kaf van het koren te kunnen onderscheiden. De psalmist bidt dat we goed leren te onderscheiden en juist te oordelen.

Hierin worden we ook opgeroepen te onderscheiden wat heilig is en wat heilloze praat is. Op vele plaatsen in de Schrift wordt ons gewezen om waakzaam te zijn voor de valse leer.

Paulus waarschuwt ervoor in zijn tweede brief aan Timotheüs, in **2 Tim. 2:16-18**: *“Maar ontwijk onheilige, inhoudsloze praat. Want zij die dat doen, zullen steeds meer in goddeloosheid toenemen.”*

Sommigen zijn hardleers in de leer. Ze praten inhoudsloze zinnen en als ze daarin volharden, zal hun woord zich uitzaaien als kanker. Ze komen niet tot inkeer en maken het steeds bonter.

Het is belangrijk de plaats die we het Woord van God geven, te beoordelen: of die juist gepredikt wordt, of dat er door sommigen loze woorden gebezigd worden. De woorden van dezen zijn als dwaalleer. Heel hun spreken komt uit een verkeerd denken. We moeten ons eraan onttrekken. Dat kan pas als je geconstateerd hebt dat dezen zich van Gods Woord afscheiden en je van oordeel bent dat je ver weg van hen moet blijven.

In de eerste brief van Johannes, **4:1**, lezen we: *“Geliefden, geloof niet elke geest, maar beproef de geesten of zij uit God zijn; want er zijn veel valse profeten in de wereld uitgegaan.”*

Ook hierin herkennen we de oproep, zoals de psalmist zegt: leer goed te onderscheiden en juist te oordelen.

Dit is geoorloofd oordelen met een oprecht hart, wel met voldoende kennis voordat je een oordeel uitspreekt.

Slot oordeel

Wanneer gesproken wordt over oordelen, zien we dat op verschillende manieren wordt bedoeld. Hoewel het oordelen waarover gesproken wordt in Matt. 7 primair gericht is op de Schriftgeleerden en Farizeeën, moeten we het ook toepassen op onszelf. We mogen niet oordelen naar het hart. Je mag dus nooit zeggen, wanneer iemand iets naars tegen je heeft gedaan: ‘Jij bent een slecht mens’. Dat is een oordeel met een veroordeling erin. “Omdat je zondigt, ga je naar de hel” is ook uit den boze voor ons om te zeggen. Dat mogen we **NOOIT** zeggen! Want daarmee worden we zelf geoordeeld.

Zeggen tegen een homo’s dat ze naar de hel gaan is weliswaar een juist oordeel, omdat de schrift ons dat leert. Maar het is niet handig dat zo tegen hen te uiten. We mogen, moeten zelfs oordelen dat de activiteiten die homo’s met elkaar doen on-Bijbels zijn. We hebben wel daarin de taak, met liefde en barmhartigheid, hen erop te wijzen dat het niet naar Gods wil is. Dat is een juiste manier van omgaan met een oordeel.

Gods Woord geeft ons richtlijnen over het beoordelen van wat goed en kwaad is onderling, tussen ons als broeders en zusters in de Heere. Dreigt een medechristen af te vallen, dan is het een Bijbelse opdracht daar rechtvaardig over te oordelen en

de broeder of zuster terecht te wijzen, zodat diegene weer terug bij God kan komen. Omdat het over belang gaat van de broeder of zuster.

Een ander oordeel waarover in de Schrift gesproken wordt, is te oordelen over de valse leer die verkondigd wordt. Zodra we deze praktijken zien, moeten we ervan wegblijven. Om dit goed waar te nemen, hebben we inzicht van de Heilige Geest nodig om hierin onderscheid te maken. Want pas op: de antichrist gaat rond als een briesende leeuw en verslindt wie hij kan (1 Petrus 5:8).

Satan vermomt zich als God en verspreidt valse profetieën. We moeten waakzaam zijn om het juiste te constateren en te beoordelen wat goed en kwaad is.

Daarin bidden we: "Heer, leer mij goed te onderscheiden en te oordelen."

Als we weer even denken aan die oude vrouw in het begin.

Stel dat we haar, met de gegevens die we nu hebben, met een rollator bij een drukke kruising van wegen op de stoep zien staan. Ze wil oversteken.

Wat zou je conclusie dan kunnen zijn?

Wat doe je dan?

Heb je juist geoordeeld en ernaar gehandeld?

Nu staat daar ook een man op de hoek van de straat te roepen dat Jezus alleen een profeet was en geen God.

Wat is dan je conclusie?

Is dat een correct oordeel?

Om af te sluiten wil ik nog één tekst met je meegeven:

Efeze 2:8: *"Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God; niet uit werken, opdat niemand zou roemen. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen."*

Een oordeel vellen zou wel eens als hoogmoedig gezien kunnen worden. Echter in alles wat we doen, is niet uit hoogmoed of trots, maar tot eer van de Allerhoogste God. Omdat we een kind van God zijn, hebben we geen enkel recht om trots te zijn. Enkel door genade zijn we wie we zijn. We roemen niet door onze werken, want we zijn Gods maaksel om goede werken te doen. Het is door het bloed van de Heere Jezus dat we gered zijn. Door Gods goedertierenheid mogen we kinderen van Hem genoemd worden. Goedertierenheid is de rijkdom van Gods goedheid die in Zijn hart aanwezig is en in Zijn handelingen tot uiting komt. Van daaruit mogen en moeten we met elkaar omgaan.

Jezus is ons houvast. Hij is de Opperrechter en heeft het eind-oordeel. Hij zal eens oordelen over jou en mij.

In ons levenswandel tonen we wie we zijn in Jezus. Dat komt tot uiting in hoe we met elkaar omgaan en op elkaar toezien.

We hebben een goddelijke, koninklijke opdracht onderscheid te maken tussen wat goed en kwaad is. Het is geen keuze, maar een opdracht te oordelen wat vals is en wat goed is. Daarmee gaan we met liefde en zachtmoedigheid te werk.

Gods onmisbare zegen toegewenst.